

треб на місцевому рівні. Ухвалені нормативні акти засвідчують виконання пп. 2, 3, 7, 8 пункту 1 розпорядження.

З іншого боку, виконання деяких пунктів розпорядження не відповідає встановленим строкам та є критично затягнутим. Зокрема, йдеться про конституційні зміни щодо територіальної організації влади. Варто нагадати, що Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) був внесений Президентом П. Порошенком 1 липня 2015 року як невідкладний, передбачав запровадження інституту префектів замість місцевих державних адміністрацій та систему адміністративно-територіального устрою України у вигляді громад, районів та регіонів. Конституційний суд України визнав його таким, що відповідає вимогам ст. 157 і 158 Конституції України. 31 серпня 2015 року проект закону попередньо схвалили в першому читанні, але подальший розгляд законопроекту зупинило закріплення у ньому особливого статусу окремих районів Донецької та Луганської областей на виконання Мінських домовленостей. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) вніс і чинний Президент України Володимир Зеленський 13.12.2019, проте 17.01.2020 проект закону було відкликано через необхідність доопрацювання.

Відсутність правової узгодженості між реалізацією реформи децентралізації, зміною адміністративно-територіального устрою та конституційними змінами щодо територіальної організації влади посилює правову невизначеність у регулюванні широкого кола питань, що стосуються функціонування об'єднаних територіальних громад, у тому числі, їхньої участі у господарських відносинах. Подальше існування інституту місцевих державних адміністрацій, старих районних рад та нових рад, обраних ОТГ, зумовлює дублювання повноважень, нераціональне використання коштів відповідних бюджетів на утримання апаратів МДА та районних рад, а подекуди - й конфліктні ситуації щодо вирішення питань місцевого значення.

У цьому зв'язку, на нашу думку, підлягає критичному осмисленню і зміні План заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 №77-р. Так, приміром, є недоцільною реалізація пп.2 п.2, який стосується розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (нова редакція). У цьому зв'язку має йтись про нормативний акт, що передбачатиме ліквідацію інституту місцевих державних адміністрацій, а назва закону, наведеного у пп.2 п.2 розпорядження протирічить загальній суті конституційних змін щодо децентралізації влади і подальшого запровадження інституту префектів.

1.2. Повноваження об'єднаних територіальних громад у сфері господарювання

Відповідно до статті 140 Конституції України та статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», місцеве самоврядування є гарантованим державою правом та реальною здатністю територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Згідно зі статтями 2 і 3 Господарського кодексу України наділені господарською компетенцією органи місцевого самоврядування, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності, можуть бути учасниками відносин у сфері господарювання. Йдеться про організаційно-господарські відносини, під якими розуміються відносини між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю, тобто діяльністю суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямованою на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Згідно зі статтею 8 ГК України органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання, а їхні рішення з фінансових питань, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів, а також з адміністративних та інших відносин управління, крім організаційно-господарських, в яких орган місцевого самоврядування є суб'єктом, наділений господарською компетенцією, приймаються від імені цього органу і в межах його владних повноважень. При цьому, господарська компетенція органів місцевого самоврядування реалізується від імені відповідної комунальної установи, а безпосередня участь цих органів у господарській діяльності може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

Тому, в контексті нашого дослідження, варто акцентувати на необхідності розмежування відповідно до статті 4 ГК України відносин у сфері господарювання з іншими видами правовідносин. Зокрема, з фінансовими відносинами за участі суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів, з адміністративними та іншими відносинами управління за участі суб'єктів господарювання, в яких орган місцевого самоврядування не є суб'єктом, наділений господарською компетенцією, і безпосередньо не здійснює організаційно-господарських повноважень щодо суб'єкта господарювання.

Варто також зазначити, що відповідно до статті 23 Господарського кодексу України органи місцевого самоврядування здійснюють щодо суб'єктів господарювання свої власні (самоврядні) та окремі повноваження органів виконавчої влади (делеговані) виключно в межах, визначених Конституцією України, законодавством про місцеве самоврядування та іншими законами України, а у деяких випадках, передбачених законами, також на договірних засадах.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, тобто з дня набрання чинності рішеннями всіх рад, що прийняли рішення про добровільне об'єднання територіальних громад, така об'єднана територіальна громада стає правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися. У той же час, повноваження сільських, селищних, міських рад, сільських, селищних, міських голів, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, завершуються.

Отже, завдяки визначеним законом відносинам правонаступництва сільські, селищні, міські ради, обрані об'єднаними територіальними громадами, затверджені цими радами виконавчі органи, набувають такі ж самі повноваження, які мали сільські, селищні, міські ради, виконавчі органи цих рад територіальних громад до об'єднання.

Більш того, на нашу думку, добровільне об'єднання територіальних громад з формуванням ними відповідних органів – рад і виконавчих комітетів – визначає як пріоритетне законодавче завдання щодо зміни системи органів місцевого самоврядування шляхом ліквідації районних рад. Таке завдання допоможе нівелювати дуалізм місцевого самоврядування, який наразі існує в Україні. Відповідно до частини 2 статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» районні ради досі визнаються органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, цим та іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами. На наше переконання, в районах, де всі територіальні громади добровільно об'єдналися і створили відповідні органи, об'єктивна потреба в існуванні районних рад втрачається, а їх повноваження, визначені статтями 43 і 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» мають бути перерозподілені між органами об'єднаних територіальних громад і обласними радами з метою ефективного розв'язання питань місцевого значення і економії коштів місцевих бюджетів. Такий висновок ґрунтується на приписах частини 3 статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, відповідно до якої публічні повноваження, як правило, здійснюються переважно тими органами публічної влади, які мають найтісніший контакт з громадянином. Наділяючи тими чи іншими повноваженнями інший орган, необхідно враховувати обсяг і характер завдання, а також вимоги досягнення ефективності та економії.

Отже, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» повноваження органів місцевого самоврядування поділені на власні (самоврядні) та делеговані.

Під власними (самоврядними) повноваженнями органів місцевого самоврядування, у тому числі, об'єднаних територіальних громад, слід розуміти повноваження, здійснення яких пов'язане з вирішенням визначених Конституцією і законами України питань місцевого значення, тобто такі, які пов'язані передусім з життєдіяльністю територіальних громад (благоустрій, ЖКГ, будівництво, адміністративні послуги, тощо) відповідно до глави 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Варто акцентувати, що відповідно до статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованої законом України від 15.07.1997 року № 452/97-ВР, органи місцевого самоврядування мають повне право в межах закону вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене зі сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу. Це, на нашу думку, актуалізує напрямок збільшення власних повноважень об'єднаних територіальних громад у майбутньому.

Делегованими повноваженнями відповідно до статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначаються повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад.

Слід зазначити, що згідно зі статтею 24 Господарського кодексу України управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки здійснюється через систему організаційно-господарських повноважень територіальних громад та сформованих ними органів місцевого самоврядування щодо суб'єктів господарювання, які належать до комунального

сектора економіки і здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління. Суб'єктами господарювання, які утворюються компетентним органом місцевого самоврядування, у тому числі органом об'єднаної територіальної громади, в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління, відповідно до статті 78 ГКУ, є комунальні унітарні підприємства.

Власні та делеговані повноваження сільських, селищних, міських рад, обраних об'єднаними територіальними громадами, виконавчих органів, затверджених цими радами, що визначені Законом України «Про місцеве самоврядування», можуть бути реалізовані у сфері господарювання та систематизовані в Таблицях 1 і 2.

Таблиця 1. Повноваження рад ОТГ

Сфера	Повноваження сільської, селищної, міської ради, обраних громадами, що об'єдналися.
Власні повноваження – виключна компетенція відповідно до частини 1 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування» повноваження сільської, селищної, міської ради.	<ol style="list-style-type: none"> 1) затвердження регламенту ради; 2) утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій; 3) утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск; 4) обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради у порядку, передбаченому цим Законом; 5) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на їх утримання; 6) утворення за поданням сільського, селищного, міського голови інших виконавчих органів ради; 7) затвердження плану роботи ради та заслуховування звіту про його виконання з урахуванням вимог статті 32 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»; 8) заснування аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації відповідної ради, призначення і звільнення їх керівників; 9) заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради, у тому числі щорічного звіту про здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами відповідної ради; 10) прийняття рішення про недовіру сільському, селищному, міському голові; 11) заслуховування звітів постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вона призначає або затверджує; 12) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради; 13) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах; 14) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом; 15) скасування актів виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень; 16) прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови у випадках, передбачених цим Законом; 18) прийняття рішення про проведення місцевого референдуму; 19) прийняття відповідно до законодавства рішень щодо організації проведення референдумів та виборів органів державної влади, місцевого самоврядування та сільського, селищного, міського голови;

Сфера	Повноваження сільської, селищної, міської ради, обраних громадами, що об'єдналися.
	<p>20) прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення;</p> <p>21) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;</p> <p>21-1) схвалення угод про об'єднання євро регіонального співробітництва, прийняття рішень про утворення об'єднання євро регіонального співробітництва, про приєднання до такого об'єднання або про вихід з нього, затвердження статуту об'єднання євро регіонального співробітництва та внесення до нього змін;</p> <p>21-2) прийняття рішень про вступ до європейського об'єднання територіального співробітництва та про вихід з такого об'єднання;</p> <p>22) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування;</p> <p>23) розгляд прогнозу місцевого бюджету, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;</p> <p>24) встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України;</p> <p>25) утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди;</p> <p>25-1) утворення місцевих фондів фінансової підтримки кінематографії, у тому числі програм грантової, конкурсної або позаконкурсної підтримки кінематографії, визначення умов та порядку використання цих фондів;</p> <p>26) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень;</p> <p>27) прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету;</p> <p>28) прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку;</p> <p>29) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;</p> <p>30) прийняття рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна; затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів права комунальної власності; вирішення питань про придбання в установленому законом порядку приватизованого майна, про включення до об'єктів комунальної власності майна, відчуженого у процесі приватизації, договір купівлі-продажу якого в установленому порядку розірвано або визнано недійсним, прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади. Реорганізація або ліквідація навчальних закладів комунальної форми власності здійснюється за рішенням місцевої ради;</p> <p>30-1) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді;</p>

Сфера	Повноваження сільської, селищної, міської ради, обраних громадами, що об'єдналися.
	<p>30-2) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;</p> <p>31) прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;</p> <p>32) створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб);</p> <p>33) вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;</p> <p>33-1) прийняття рішень щодо надання згоди на організацію співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста, у формах, визначених статтею 4 Закону України «Про співробітництво територіальних громад», щодо схвалення проекту договору про співробітництво та інших рішень, пов'язаних із здійсненням відповідно до зазначеного Закону співробітництва територіальних громад;</p> <p>33-2) заслуховування звітів, пов'язаних із здійсненням відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста;</p> <p>34) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;</p> <p>35) затвердження ставок земельного податку відповідно до Податкового кодексу України;</p> <p>{Пункт 35 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}</p> <p>36) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу;</p> <p>37) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;</p> <p>37-1) прийняття рішень про утворення кінокомісії, організацію територій та об'єктів як привабливих локацій для кінозйомок, а також ефективне використання потенціалу української сервісної індустрії в галузі кінематографії, формування бази даних відповідних об'єктів, визначення умов їх використання;</p> <p>38) надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;</p> <p>39-1) створення відповідно до закону за рахунок коштів місцевого бюджету установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому законом порядку фізичних чи юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги;</p>

Сфера	Повноваження сільської, селищної, міської ради, обраних громадами, що об'єдналися.
	<p>40) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території;</p> <p>41) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і порядку, визначених цим та іншими законами;</p> <p>42) затвердження в установленому порядку місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови відповідних населених пунктів, іншої містобудівної документації;</p> <p>43) затвердження договорів, укладених сільським, селищним, міським головою від імені ради, з питань, віднесених до її виключної компетенції;</p> <p>44) встановлення відповідно до законодавства правил з питань благоустрою території населеного пункту, забезпечення в ньому чистоти і порядку, торгівлі на ринках, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;</p> <p>44-1) встановлення заборони продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових суб'єктами господарювання (крім закладів ресторанного господарства) у визначений час доби в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;</p> <p>45) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;</p> <p>45-1) визначення територій, на яких можуть проводитися потенційно небезпечні заходи в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів в використанні озброєння і військової техніки;</p> <p>46) прийняття рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних та інших зон, змінами в статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань; надання згоди на створення таких зон за ініціативою Президента України або Кабінету Міністрів України;</p> <p>47) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення у випадках, передбачених цим Законом;</p> <p>48) затвердження статуту територіальної громади;</p> <p>49) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки територіальної громади;</p> <p>50) прийняття рішень щодо виконання положень статей 7, 11, 12, 20, 24 Закону України «Про засади державної мовної політики»;</p> <p>51) надання згоди на передачу об'єктів з державної у комунальну власність та прийняття рішень про передачу об'єктів з комунальної у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;</p> <p>52) створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби;</p> <p>53) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради.</p> <p>54) вирішення питань у сфері поводження з небезпечними відходами відповідно до законодавства;</p> <p>55) визначення на конкурсних засадах юридичних осіб, які здійснюють у межах певної території збирання та перевезення побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами;</p> <p>56) визначення шляхів стимулювання користування електромобілями та іншими екологічними видами транспорту;</p> <p>56-1) затвердження вимог до облаштування майданчиків для паркування транспортних засобів з урахуванням норм, нормативів, стандартів у сфері благоустрою населених пунктів, державних будівельних норм, технічних умов, Правил дорожнього руху та інших нормативних документів;</p>

Сфера	Повноваження сільської, селищної, міської ради, обраних громадами, що об'єдналися.
	57) встановлення плати за доступ до об'єкта будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності відповідно до Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж».
Додаткові повноваження міських рад (міст з районним поділом) Частина 2 статті 26 Закону	1) визначення обсягу і меж повноважень, які здійснюють районні у містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи в інтересах територіальних громад районів у містах; 2) встановлення нормативів централізації коштів від земельного податку на спеціальних бюджетних рахунках районів міста.
Додаткові повноваження рад, обраних об'єднаними територіальними громадами Частина 3 статті 26 Закону	1) утворення старостинських округів; 2) затвердження Положення про старосту; 3) прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень старости у випадках, передбачених цим Законом.

Таблиця 2. Повноваження виконавчих органів рад ОТГ

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
Соціально-економічний і культурний розвиток, планування та облік (стаття 27) (власні)	<p>1. Підготовка програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм; подання до районних, обласних рад необхідних показників та внесення пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, а також до планів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, з питань, пов'язаних із соціально-економічним та культурним розвитком території, задоволенням потреб населення; залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координація цієї роботи на відповідній території; розміщення на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади, на підприємствах, в установах та організаціях.</p> <p>2. Забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території, а також визначення потреби у місцевих будівельних матеріалах, паливі.</p> <p>3. Розгляд проектів планів підприємств і організацій, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, внесення до них зауважень і пропозицій, здійснення контролю за їх виконанням.</p> <p>4. Попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення на відповідній території, пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, внесення у разі потреби до відповідних органів виконавчої влади пропозицій з цих питань.</p> <p>5. Попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення на відповідній території, пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, внесення у разі потреби до відповідних органів виконавчої влади пропозицій з цих питань.</p> <p>6. Утворення цільових фондів соціальної допомоги інвалідам, визначення порядку і умов витрачання коштів цих фондів.</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
Соціально-економічний і культурний розвиток, планування та облік (стаття 27) (делеговані)	<p>7. Участь у здійсненні державної регуляторної політики в межах та у спосіб, встановлені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».</p> <p>8. Розгляд і узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, здійснення яких може викликати негативні соціальні, демографічні, екологічні та інші наслідки, підготовка до них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів.</p> <p>9. Статистичний облік громадян, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.</p> <p>10. Організаційне забезпечення надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг.</p>
Бюджет, фінанси і ціни (стаття 28) (власні)	<p>1. Складання проекту місцевого бюджету, подання його на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету; щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету; підготовка і подання відповідно до районних, обласних рад необхідних фінансових показників і пропозицій щодо складання проектів районних і обласних бюджетів; здійснення в установленому порядку фінансування видатків з місцевого бюджету.</p> <p>2. Встановлення в порядку і межах, визначених законом, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів, послуги з централізованого опалення, послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), які встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), транспортні та інші послуги.</p> <p>3. Встановлення за узгодженим рішенням відповідних рад порядку використання коштів та іншого майна, що перебувають у спільній власності територіальних громад.</p> <p>4. Залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища.</p> <p>5. Об'єднання на договірних засадах коштів відповідного місцевого бюджету та інших місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування комунальних підприємств, установ та організацій, вирішення інших питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад.</p> <p>6. Укладення з юридичними і фізичними особами договорів на справляння місцевих зборів, обов'язковість укладення яких встановлена законодавством.</p> <p>7. Підготовка та затвердження переліку спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів.</p> <p>8. Підготовка та затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету.</p> <p>9. Встановлення місцевих податків і зборів; прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень; прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету; прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку.</p> <p>10. Встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету.</p>
Бюджет, фінанси і ціни (стаття 28) (делеговані)	<p>11. Здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням зобов'язань щодо платежів до місцевого бюджету на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності; здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів.</p> <p>12. Сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території.</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
Управління комунальною власністю (стаття 29) (власні)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Управління в межах, визначених радою, майном, що належить до комунальної власності відповідних територіальних громад. 2. Встановлення порядку та здійснення контролю за використанням прибутків підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад; заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад. 3. Підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо порядку та умов відчуження комунального майна, проектів місцевих програм приватизації та переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; організація виконання цих програм; підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо визначення сфер господарської діяльності та переліку об'єктів, які можуть надаватися у концесію, подання раді письмових звітів про хід та результати відчуження комунального майна. 4. Підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади. 5. Прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора. 6. Прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення. 7. Створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб).
Управління комунальною власністю (стаття 29) (делеговані)	<ol style="list-style-type: none"> 8. Погодження в установленому порядку кандидатур для призначення на посаду керівників підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, які перебувають у державній власності.
Житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30) (власні)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню. 2. Облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; розподіл та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності; вирішення питань щодо використання нежилых приміщень, будинків і споруд, що належать до комунальної власності; сприяння розширенню житлового будівництва, подання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві житла, в отриманні кредитів, у тому числі пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла; подання допомоги власникам квартир (будинків) в їх обслуговуванні та ремонті; сприяння створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	<p>визначення розміру внесків за встановлення, обслуговування та заміну будинкових вузлів обліку споживачам комунальних послуг відповідної територіальної громади; призначення у випадках та в порядку, встановлених законом, управителя багатоквартирного будинку; встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг.</p> <p>3. Прийняття рішень про організацію громадських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону; прийняття рішень про організацію громадських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону.</p> <p>4. Забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснення контролю за якістю питної води.</p> <p>5. Вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів, знешкодження та захоронення трупів тварин.</p> <p>6. Організація благоустрою населених пунктів, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення; здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян.</p> <p>7. Прийняття рішень про розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок таксі на вулицях і дорогах населених пунктів, здійснення контролю за дотриманням визначених правилами паркування транспортних засобів вимог щодо розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування; впровадження в межах відповідного населеного пункту автоматизованої системи контролю оплати вартості послуг з паркування, затвердження технічних вимог та завдання до цієї системи.</p> <p>8. Організація місцевих ринків, ярмарків, сприяння розвитку всіх форм торгівлі; встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад.</p> <p>9. Затвердження маршрутів і графіків руху, правил користування міським пасажирським транспортом незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту у випадках, передбачених законодавством; прийняття рішення про впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності та визначення особи, уповноваженої здійснювати справляння плати за транспортні послуги в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду; встановлення порядку функціонування та вимог до автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності, а також видів, форм носіїв, порядку обігу та реєстрації проїзних документів.</p> <p>10. Забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони.</p> <p>11. Залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку; організація недискримінаційного доступу операторів та провайдерів телекомунікації, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності на договірній основі з підприємствами, на балансі яких перебуває ця інфраструктура.</p> <p>12. Надання дозволу в порядку, встановленому законодавством, на розміщення реклами.</p> <p>13. Сприяння діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	<p>14. Затвердження схем санітарного очищення населених пунктів та впровадження систем роздільного збирання побутових відходів; затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів.</p> <p>15. Визначення одиниці виміру обсягу наданих послуг з поводження з побутовими відходами.</p>
Житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30) (делеговані)	<p>16. Здійснення заходів щодо розширення та вдосконалення мережі підприємств житлово-комунального господарства, торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, розвитку транспорту і зв'язку.</p> <p>17. Здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, за технічним станом, використанням та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності, за належними, безпечними і здоровими умовами праці на цих підприємствах і об'єктах; прийняття рішень про скасування даного ними дозволу на експлуатацію об'єктів у разі порушення нормативно-правових актів з охорони праці, екологічних, санітарних правил, інших вимог законодавства; встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності.</p> <p>18. Здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів.</p> <p>19. Облік відповідно до закону житлового фонду, здійснення контролю за його використанням; надання відповідно до закону громадянам, які потребують соціального захисту, безоплатного житла або за доступну для них плату; здійснення контролю за станом квартирної обліку та додержанням житлового законодавства на підприємствах, в установах та організаціях, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності; видача ордерів на заселення жилої площі в будинках державних та комунальних організацій; здійснення заходів щодо ведення в установленому порядку єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов.</p> <p>20. Облік нежилых приміщень на відповідній території незалежно від форм власності, внесення пропозицій їх власникам щодо використання таких приміщень для задоволення потреб територіальної громади; облік відповідно до закону об'єктів нерухомого майна незалежно від форм власності.</p> <p>21. Вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України службових жилих приміщень, житлової площі та інших об'єктів, житлово-комунальних послуг; здійснення контролю за їх використанням та наданням послуг.</p> <p>22. Здійснення контролю за дотриманням підприємствами комунальної власності вимог законодавства щодо забезпечення на договірній основі безперешкодного доступу операторів та провайдерів телекомунікації, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі, що перебуває у них на балансі, а також за правильністю обрахування плати за доступ. Виконавчим органам сільських, селищних, міських рад забороняється делегування цих повноважень з контролю суб'єктам господарювання.</p>
Будівництво (стаття 31) (власні)	<p>1. Організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах); виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності.</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	<p>2. Розгляд і внесення до відповідних органів виконавчої влади пропозицій до планів і програм будівництва та реконструкції об'єктів на відповідній території; - міська рада, селищна рада.</p> <p>3. Залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування.</p> <p>4. Визначення у встановленому законодавством порядку відповідно до рішень ради території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією; підготовка і подання на затвердження ради відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації; встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність; координація на відповідній території діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови населених пунктів; надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок; проведення громадського обговорення містобудівної документації.</p> <p>5. Організація роботи, пов'язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків, що споруджувалися із залученням коштів фізичних осіб, у разі неспроможності забудовників продовжувати таке будівництво; 6. організація розвитку інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту комунальної власності для розміщення технічних засобів телекомунікації з метою задоволення потреб населення у телекомунікаційних послугах.</p>
Будівництво (стаття 31) (делеговані)	<p>7. Надання (отримання, реєстрація) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у випадках та відповідно до вимог, встановлених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».</p> <p>8. Організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів.</p> <p>9. Здійснення в установленому порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоди навколишньому природному середовищу; здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів; вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування.</p> <p>10. Організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників.</p> <p>11. Здійснення державного контролю за дотриманням договірних зобов'язань забудовниками, діяльність яких пов'язана із залученням коштів фізичних осіб у будівництво багатоквартирних житлових будинків.</p>
Освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32) (власні)	<p>1. Управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням;</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	<p>організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм.</p> <p>2. Забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійно-технічної освіти у державних і комунальних загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах, вищої освіти у комунальних вищих навчальних закладах, створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій.</p> <p>3. Забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів.</p> <p>4. Вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності.</p> <p>5. Створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел; сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, роботи з молоддю; створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку.</p> <p>6. Підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо реорганізації або ліквідації навчальних закладів комунальної форми власності.</p>
Освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32) (делеговані)	<p>7. Забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою, а в межах території, на якій поширена регіональна мова, - цією регіональною мовою або мовою меншини; забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів; внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.</p> <p>8. Забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення.</p> <p>9. Організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку.</p> <p>10. Надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні.</p> <p>11. Забезпечення школярів із числа дітей-сиріт, дітей-інвалідів/інвалідів I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти.</p> <p>12. Вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у школах-інтернатах, дитячих будинках, у тому числі сімейного типу, професійно-технічних навчальних закладах та утримання за рахунок держави осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатися в масових навчальних закладах, у спеціальних навчальних закладах, про надання громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах, а також щодо оплати харчування дітей у школах (групах з подовженим днем).</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	<p>13. Організація роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх.</p> <p>14. Вирішення питань про надання неповнолітнім, учням, студентам, пенсіонерам та інвалідам права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах.</p> <p>15. Забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання.</p>
Земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33) (власні)	<p>1. Підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів; справляння плати за землю.</p> <p>2. Підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля.</p> <p>3. Підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу.</p> <p>4. Надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію.</p>
Земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33) (делеговані)	<p>5. Здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів; вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом.</p> <p>6. Погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення</p> <p>7. Вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення.</p> <p>8. Визначення території для розміщення відходів відповідно до законодавства; здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами; здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи.</p> <p>9. Підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою; здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою; надання відомостей з Державного земельного кадастру.</p>

Сфера	Повноваження виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, територіальних громад, що об'єдналися
	10. Створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.
Зовнішньо-економічна діяльність (стаття 36) (власні)	1. Укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг. 2. Сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності; сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць. 3. Вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями.
Зовнішньо-економічна діяльність (стаття 36) (делеговані)	4. Організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі. 5. Створення умов для належного функціонування органів доходів і зборів, сприяння їх діяльності. 6. Забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України.

З переліку зазначених повноважень органів ОТГ, що можуть бути реалізовані у сфері господарювання, особливу увагу привертає участь рад, сформованих ними виконавчими органами у здійсненні державної регуляторної політики в межах та у спосіб, встановлені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Відповідно до даного закону органи ОТГ визнані регуляторними та здійснюють регуляторну діяльність, тобто діяльність, спрямовану на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, тобто є за природою нормотворчістю. Регуляторним визнається нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Особливостями правого регулювання регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема, є обов'язковість підготовки регуляторним органом аналізу регуляторного впливу (стаття 8 Закону) і оприлюднення проекту регуляторного акту з метою одержання зауважень й пропозицій з подальшим їх врахуванням або мотивованим відхиленням (стаття 9 Закону). Також варто згадати і про заборону на прийняття або схвалення органами місцевого самоврядування, а отже і органами ОТГ, регуляторних актів без аналізу регуляторного впливу та недотримання вимоги щодо оприлюднення проекту регуляторного акта (стаття 36 Закону).

При цьому, статтею 6 Закону передбачено право наукових установ брати участь у розробці проектів регуляторних актів, бути залученими регуляторними органами до підготовки аналізів регуляторного впливу, експертних висновків щодо регуляторного впливу та виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, тощо. Зважаючи на це, на нашу думку, є перспективним та доречним для органів місцевого самоврядування Харківської області, зокрема, органів ОТГ, діяльність яких є предметом цього дослідження, залучення Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України (м. Харків) до співпраці в зазначеному напрямку з метою забезпечення доцільності, адекватності, прозорості та ефективності їх регуляторної діяльності.

У цьому зв'язку, варто зазначити, що й дотримання збалансованості, передбачуваності і прозорості регуляторної діяльності є вкрай важливим, адже, відповідно до статті 11 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність в межах території ОТГ, мають враховувати у своїй діяльності показники прогнозних і програмних документів соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, розроблених і затверджених органами ОТГ, а суб'єктам господарювання, які не враховують суспільні інтереси, відображені в цих програмних документах, не можуть надаватися передбачені законом пільги та переваги у здійсненні господарської діяльності. Цій нормі кореспондує положення статті 5 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Такими програмними документами відповідно частини 5 статті 10, частини 2 статті 16 Закону України «Про засади державної регіональної політики» є Стратегії розвитку міст, селищ і сіл, у яких викладається стратегічне бачення розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, що може визначати перспективу соціально-економічного та інноваційного розвитку територіальних громад, що об'єдналися, в довгостроковому періоді з урахуванням його унікальних особливостей.

Зазначимо, що механізм розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, зокрема на засадах смарт-спеціалізації, врегульовано Порядком розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. №932. Проте аналіз цього акту свідчить, що ним не врегульовано Порядок стратегій розвитку сіл, селищ, міст.

Так, згідно з п. 9 цього Порядку у проекті регіональної стратегії зазначаються:

тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіону, що включають результати SWOT-аналізу регіонального розвитку та оцінки його природно-ресурсного, виробничого, трудового, наукового, фінансового та інноваційного потенціалу, визначені на засадах смарт-спеціалізації, зовнішні тенденції інноваційного розвитку, що впливатимуть на розвиток регіону;

стратегічні цілі, пріоритети розвитку регіону, зокрема ті, що визначені на засадах смарт-спеціалізації, відповідно до стратегічного бачення розвитку регіону;

оперативні цілі для забезпечення досягнення стратегічних цілей;

основні завдання, етапи та механізми їх реалізації;

система моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональної стратегії, що передбачає кількісні та якісні індикатори досягнення цілей, визначених регіональною стратегією, прогноз економічного розвитку регіону на період реалізації стратегії¹.

З приводу відміченого необхідно погодитися, що завданнями для ефективного контролю за використанням коштів ОТГ є: вдосконалення планових та стратегічних документів, місцевих програм; вдосконалення кореляції між цілями, які закладаються в планових документах та напрямками видатків місцевого бюджету.

¹ Порядок розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. №932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF#Text>.

Оскільки, системне регулювання фінансово-економічною діяльністю ОТГ досягається не тільки засобами контролю, обов'язковим є удосконалення усіх елементів управління фінансово-економічною діяльністю ОТГ. На цьому шляху напрямами удосконалення управління та законодавчого закріплення є :

- 1) Підвищення ефективності адміністративного управління;
- 2) Підвищення прозорості влади та посилення участі населення в управлінні громадою;
- 3) Удосконалення фінансового управління та підвищення фінансової спроможності;
- 4) Адміністрування податкових і неподаткових надходжень;
- 5) Оптимізація видатків бюджетів;
- 6) Врегулювання закупівельної діяльності;
- 7) Поглиблення роботи з управління активами громади, зокрема щодо проведення інвентаризації земельних ресурсів та комунального майна;
- 8) Оновлення нормативно-грошової оцінки¹.

Аналіз Стратегій розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади², Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади³, Малоданилівської об'єднаної територіальної громади Дергачівського району⁴, Плану соціально-економічного розвитку Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади⁵ свідчить про те, що у всіх громадах встановлено однією із стратегічних цілей економічний розвиток громади, що відповідає стратегічним та операційним цілям Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки⁶. Крім того, операційною ціллю в межах економічного розвитку громад визначені підтримка і розвиток підприємництва у різних формах.

У Стратегії Малоданилівської об'єднаної територіальної громади Дергачівського району в межах стратегічної цілі економічного зростання потенціалу громади виокремлено операційну ціль – створення умов для залучення інвестицій та розвитку підприємництва, якою планується реалізувати такі задачі: створення системи земельного адміністрування, розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, формування позитивного інвестиційного іміджу громади⁷.

У Плані соціально-економічного розвитку Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади в межах зазначеної стратегічної цілі виокремлена операційна ціль: створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва, що передбачає реалізацію таких завдань⁸:

- 1) розвиток інфраструктури підтримки підприємництва,

¹ Кульчицька Н., Дерманська Л., Яковець Т. Оцінка ефективності фінансової діяльності ОТГ в умовах децентралізації. *Світ фінансів*. 2019. № 4 (61). С. 122.

² Стратегія розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади до 2027 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qzmbZfhP-7PPAb3KXsC5lqh6NpukZm3-/view>.

³ Стратегія розвитку Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади на 2018-2025 роки. URL: http://vodolaga-gromada.gov.ua/files/docs/2018/2644_STRATEGIYa_ROZVITKU_20182025.pdf/.

⁴ Стратегія розвитку Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади на період до 2025 року. URL: <https://www.mdanilovkasovet.gov.ua/dokumenty/nsh-dokumenty.html>.

⁵ План соціально-економічного розвитку Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади Чугуївського району Харківської області до 2020 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YuCjCbYByinu43p-Px2TDuu0m870xoWG/view>.

⁶ Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>.

⁷ Стратегія розвитку Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади на період до 2025 року. С. 52. URL: <https://www.mdanilovkasovet.gov.ua/dokumenty/nsh-dokumenty.html>.

⁸ План соціально-економічного розвитку Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади Чугуївського району Харківської області до 2020 року. С. 46. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YuCjCbYByinu43p-Px2TDuu0m870xoWG/view>.

- 2) створення, розвиток та просування місцевих брендів,
- 3) створення логістичної системи та інфраструктури обслуговування сільськогосподарських підприємств,
- 4) розробка проєктів та проведення реконструкції доріг місцевого значення з твердим покриттям,
- 5) створення реєстру вільних земельних ділянок та об'єктів нерухомості привабливих для інвесторів та підприємців.

У Стратегії розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади до 2027 року також в межах стратегічної цілі економічного зростання громади зазначено операційну ціль – підтримка розвитку бізнесу в громаді. Для реалізації зазначеної цілі передбачається виконання наступних завдань:

- 1) покращення доступу до інформації про можливості розвитку, активізація діалогу бізнесу та місцевої влади,
- 2) підвищення ефективності управління інвестиційними об'єктами громади,
- 3) підвищення впізнаваності громади у зовнішньому середовищі,
- 4) активізація та мікро-фінансова підтримка у започаткуванні бізнесу в громаді,
- 5) підтримка економічної активності у с/г секторі, передусім, у нетрадиційних видах виробництва¹.

У Стратегії розвитку Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади на 2018–2025 роки оперативними цілями визначені: створення умов для розвитку бізнес-середовища, підвищення інвестиційної привабливості громади, розвиток агропідприємництва та підвищення доходів сільських домогосподарств, підвищення енергетичної ефективності, популяризація енергозбереження, створення та розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж².

Зазначимо, що у Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки в межах стратегічної цілі «Побудова конкурентоспроможної та смарт-спеціалізованої просторової економіки з високою доданою вартістю» визначено, в тому числі, оперативну ціль – підтримка розвитку малого та середнього бізнесу, до завдань якої віднесені³:

- 1) сприяння інтернаціоналізації діяльності малих і середніх підприємств у напрямках смарт-спеціалізації економіки,
- 2) розширення інфраструктури підтримки малого та середнього бізнесу,
- 3) забезпечення доступу суб'єктів малого та середнього підприємства до фінансових, трудових і земельних ресурсів,
- 4) удосконалення системи підготовки фахівців малого та середнього бізнесу,
- 5) ресурсно-інформаційна підтримка розвитку малого та середнього підприємництва,
- 6) поліпшення бізнес-клімату та спрощення дозвільних процедур,
- 7) залучення малого та середнього бізнесу в регіональні смарт-спеціалізовані кластерні структури.

¹ Стратегія розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади до 2027 року. С. 39. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qzmbZfhP-7PPAb3KXsC5lqh6NpukZm3-/view>.

² Стратегія розвитку Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади на 2018–2025 роки. С. 73. URL: http://vodolaga-gromada.gov.ua/files/docs/2018/2644_STRATEGIYA_ROZVITKU_20182025.pdf.

³ Стратегія розвитку Харківської області на 2021–2027 роки. С. 101–102. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>.

Доречно виокремити, що окремі положення наведених стратегій співпадають з науковими висновками. Так, відмічаються деякі недоліки організації підтримки підприємництва:

- «відсутність інструментів фінансової підтримки підприємців і складність доступу до коштів для розвитку бізнесу;
- недостатність інформаційної підтримки підприємців;
- відсутність зведеної інформації по земельних ділянках і приміщеннях, які можна використовувати для ведення підприємницької діяльності;
- незадовільний стан інженерно-технічних мереж;
- недостатній рівень туристичної промоції громади;
- нерозвиненість транспортної інфраструктури : низька якість доріг і відсутність залізниць;
- відсутність у громад структурних підрозділів, які займаються підтримкою бізнесу;
- відсутність стратегії розвитку підприємництва»¹.

Разом з тим, можуть бути розставленими такі заходи для усунення відмічених недоліків: «розроблення дорожньої карти розвитку підприємництва; формування фондів підтримки малого та середнього підприємництва; організація конкурсу бізнес-пропозицій; розміщення інформації про грантові проекти та умови участі на сайтах територіальних громад; проведення тренінгів щодо відкриття власної справи; написання грантових заявок щодо залучення громадських організацій, центрів зайнятості, закладів вищої освіти»².

Також, зважаючи на викладене, варто зазначити, що аналіз Закону України «Про засади державної регіональної політики» свідчить про те, що Стратегії розвитку сіл, селищ і міст не є нормативними документами, що визначають державну регіональну політику (стаття 7 Закону), що, на нашу думку, не відповідає пріоритетам державної регіональної політики (стаття 6 Закону). У цьому законі лише визначено, що стратегії розвитку міст, селищ та сіл мають враховуватися в процесі розроблення регіональних стратегій розвитку (ч. 5 статті 10 Закону). Визначення, порядок розроблення і прийняття Стратегій розвитку міст, селищ та сіл територіальних громад, що об'єдналися, не охоплюється правовим регулюванням розробки прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку областей, районів та міст - прогнозами економічного і соціального розвитку на середньостроковий період (5 років) і програмами економічного і соціального розвитку на короткостроковий період (1 рік), які передбачені статтями 9, 10, 11 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Така нормативна поверховість, на нашу думку, потребує мінімального законодавчого удосконалення шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики», Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів.

На нашу думку, у систему стратегічного планування розвитку територіальних громад, що об'єдналися, у тому числі, громад, діяльність яких є предметом нашого дослідження, вбачається

¹ Шебанин, В. С., Кормишкін, Ю. А. Роль підприємництва у формуванні територіальних громад. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2017. Вип. 4. С. 8-9. URL: file:///C:/Users/Dir/Downloads/vanp_2017_4_3.pdf.

² Там само, С. 10.

доречним на законодавчому рівні запровадження смарт-спеціалізації, яка є новітнім інноваційним підходом та законодавчо визначена як «підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні»¹.

Ключова роль смарт-спеціалізації – збільшення спроможності громад, трансформація регіональної економіки, боротьба з «консервацією» традиційних галузей у регіонах. Смарт-спеціалізація, або смарт-децентралізація, – це абсолютно новий інструмент реалізації регіональної політики².

Слід погодитись, що основним обґрунтуванням концепції смарт-спеціалізації є те, що, сконцентрувавшись на ресурсах знань та пов'язуючи їх з обмеженою кількістю пріоритетних економічних заходів, країни та регіони можуть стати і залишатися конкурентоспроможними у глобальній економіці³.

Зважаючи на вищевказане, застосування сучасної методології смарт-спеціалізацій в Україні повинно сприяти ефективності управління інноваційними процесами у регіонах, розвитку інновацій в певних галузях економіки, зростанню рівня інноваційної й інвестиційної активності та інвестиційної привабливості не лише регіонів, а й територій громад, що об'єдналися.

В цілому ж, на нашу думку, органи ОТГ вже мають правові можливості через дотримання встановлених законом нормотворчих процедур та залучення відповідних фахівців забезпечувати ефективну реалізацію власних та делегованих повноважень у сфері господарювання та корегування прийнятих Стратегій задля дотримання такої нормативної якості, яка б відповідала встановленим Законом України «Про засади державної регуляторної політики» принципам державної регуляторної діяльності та забезпечувала виконання їх програмних положень всіма суб'єктами господарювання, що здійснюють господарську діяльність на відповідній території.

1.3. SWOT-аналіз здійснення господарської діяльності об'єднаними територіальними громадами: правовий аспект

З використанням даних щодо SWOT-аналізів регіонального розвитку, які є необхідною частиною стратегії розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади, Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади, Малоданилівської об'єднаної територіальної громади Дергачівського району, Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади, та з врахуванням даних SWOT-аналізу Харьковської області, пропонуємо у цьому розділі загальний SWOT-аналіз здійснення господарської діяльності об'єднаними територіальними громадами: правовий аспект. Аналіз представлено у таблиці нижче.

¹ Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF>.

² Смарт-розвиток економіки: концепти та інструментарій: монографія. В. Б. Родченко, І. Ю. Матюшенко, О. О. Навроцький та ін. за заг. ред. В. Б. Родченка. Харків: Право. 2019. 256 с. С. 102.

³ Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS 3). Regional Policy. May 2012. 116 с. С. 11.